

Elementi i odredbe

Element je pojedinačna podatkovna jedinica kojom se identificira jedinica opisa ili opisuje neko njezino svojstvo.

Pravilnik sadrži 257 elemenata. Svaki je element u Pravilniku opisan pojedinačno.

4.1 Opseg

Definicija

Opseg je niz broji i izraza koji označavaju količinu i vrstu materijalnih objekata koji tvore jedinicu građe.

Domena

Pojavni oblik

Primjenjivost

Vrste građe: sve

Oblik sadržaja: svi

Medij: svi

Razina opisa: skupna, pojedinačna, zbirna

Način nastanka: svi

Obveznost

Obvezno kad je primjenjivo, pod određenim uvjetima (vidi [4.1.2 Uvjeti navođenja opsega](#))

Ponovljivost

Nije ponovljivo

Opseg

Opseg obuhvaća:

- broj i vrstu materijalnih dijelova od kojih se sastoji pojavni oblik jedinice građe
- broj i vrstu materijalnih objekata koji su uvršteni u zbirku
- broj dužnih metara koje zauzima pojavni oblik jedinica građe.

Cilj

- razumijevanje opsega i strukture jedinice građe
- istraživanje odnosa cjeline i dijela pojavnog oblika jedinice građe
- stvaranje prikladnih uvjeta za zaštitu, pohranu, dostupnost i izlaganje jedinice građe

Napomena

Vidi i [4.2 Napomena o opsegu](#).

Slika 1: Element 4.1 Opseg

POJEDINAČNI ELEMENTI

U opisu svakog pojedinačnog elementa navedeni su:

Naslov elementa

Svaki element u Pravilniku ima svoj naslov. Naslov određenog elementa ne može se koristiti za bilo koji drugi element.

Definicija elementa

Pri odabiru elemenata za opis obvezno pročitajte definiciju elementa.

Važno: Definicija pomaže u prepoznavanju sadržaja elementa (možete li ga uvrstiti u opis svoje građe) te objašnjenju terminologije korištene u Pravilniku (ako vam sam naziv elementa nije poznat ili ako se u vašoj zajednici za opis istog elementa koristi neki drugi termin koji je pokriven definicijom navedenom u Pravilniku).

Domena i Doseg

Pri odabiru elemenata za opis obvezno pročitajte koja je domena elementa.

Domena elementa govori kojem entitetu pripada određeni element, odnosno što se opisuje odabranim elementom (pojavni oblik, osoba, mjesto itd.).

Domena pomaže razumijevanju aspekta opisa jedinice građe (opisujemo li određenim elementom djelo, izraz, pojavni oblik ili primjerak) (vidi A 6 [Jedinica opisa](#))

U elementima podataka namijenjenim odnosima (vidi [Poglavlje 10](#)), navodi se i *Doseg* elementa, odnosno s kojim se entitetom ostvaruje veza (odnos), na primjer, odnos između pojavnog oblika i agenta, agenta i mjesta itd.

Primjenjivost

Pri odabiru elementa za opis obvezno pročitajte primjenjivost elementa.

U primjenjivosti elementa navodi se na koju je vrstu građe element primjenjiv, na koji oblik sadržaja, na koji medij, na koju razinu opisa te na koju građu s obzirom na vrstu njezina nastanka.

Vrsta građe: u opisu elementa navodi se na koju je vrstu građe element primjenjiv: arhivsko gradivo, kulturne objekte, prirodoslovne objekte ili publikacije. Određeni element može biti primjenjiv na sve vrste građe ili samo neke ili samo jednu od njih.

Odabirete samo one elemente koji su primjenjivi na vrstu građe koju opisujete!

Važno: Ako je element primjenjiv na arhivsko gradivo i publikacije, **obvezno** se iskazuje na koje je oblike sadržaja i medije element primjenjiv.

Oblik sadržaja: određeni element može biti primjenjiv na pokretne slike, nepokretne slike, karte i planove, tekst, zvuk, izvedenu glazbu, notiranu glazbu, notirani pokret, izgovorenu riječ, program i skup podataka.

Odabirete samo one elemente koji su primjenjivi na oblik sadržaja koji opisujete!

Medij: određeni element može biti primjenjiv na tiskani, audio, video, elektronički, mikrooblik, projicirani, stereografski i mikroskopski medij.

Odabirete samo one elemente koji su primjenjivi na vrstu medija koji opisujete!

Način nastanka jedinice građe: određeni element može biti primjenjiv s obzirom na način nastanka jedinice građe: neomeđeni serijski, neomeđeni integrirajući, omeđeni.

Odabirete samo one elemente koji su primjenjivi na način nastanka jedinice građe koju opisujete!

Obveznost

Obveznost uključivanja pojedinih elemenata podataka u opis označena je uz svaki element.

Pri odabiru elemenata za opis obvezno pročitajte obveznost uporabe elementa!

Element može biti:

obvezan kad je primjenjiv: navodi se uvijek kada je primjenjiv (na primjer s obzirom na vrstu građe, razinu opisa itd.)

obvezan kad je primjenjiv i dostupan: navodi se uvijek kad je primjenjiv i kada se može pronaći u izvorima podataka koji su propisani uz element

obvezan kad je primjenjiv, pod određenim uvjetima: podatak se navodi kad je primjenjiv, ali pod određenim uvjetima ili uz određene iznimke

nije obvezan: podatak nije obvezan, ali se može navesti kad je primjenjiv, dostupan i smatra se značajnim za korisnike

PRI IZRADI ZAPISA OBVEZNO JE NAVESTI MINIMALNI SKUP ELEMENATA PODATAKA ZA OSNOVNI OPIS!

Osnovni (minimalni) opis obuhvaća:

elemente podataka koji su obvezni kad su primjenjivi

elemente koji su obvezni kad su primjenjivi i dostupni

elemente koji su obvezni kad su primjenjivi, pod određenim uvjetima

Važno: nisu svi elementi obvezni!

Opširnost opisa ovisi o korisnicima, ustanovama i informacijskim sustavima u kojima se Pravilnik primjenjuje. Nužno je da svaka ustanova donese svoju politiku opširnosti opisa i izradi svoje aplikacijske profile.

Vidi: Uvodna poglavlja, *A 9 Opširnost i podrobnost opisa*

Ponovljivost

Uz svaki je element navedeno je li ponovljiv ili nije, odnosno može li se isti element u opisu koristiti samo jedanput ili više puta.

Opseg

Opseg elementa navodi se u Pravilniku uz pojedinačne elemente prema potrebi. Obuhvaća značenja elementa (što sve može biti obuhvaćeno jednim elementom) te popis podvrsta i/ili podelemenata (ako ih element ima). Opširnije vidi: [A 9 Opširnost i podrobnost opisa](#)

Cilj

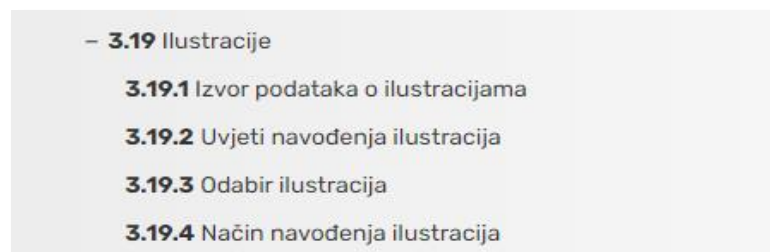
Uz element se navodi cilj njegova uvrštavanja u opis, odnosno što se postiže uporabom nekog elementa u zapisu (bolja identifikacija, pronalaženje, razlikovanje, daljnje istraživanje i sl.).

Napomena

Uz većinu elemenata nalazi se napomena o elementu s poveznicama na slične elemente.

ODREDBE

Svaki pojedinačni element prate odredbe (pravila, upute) o **izvoru podataka** (za taj element) i **načinu navođenja** (tog elementa) te prema potrebi o **odabiru** i **uvjetima navođenja** (tog elementa).

Slika 2: Odredbe uz element 3.19 Ilustracije

PRI IZRADI ZAPISA SADRŽAJ SVAKOG ELEMENTA POTREBNO JE NAVESTI U SKLADU S ODREDBAMA KOJE SE ODNOSU NA TAJ ELEMENT!

- Slijedite odredbe o izvorima podataka za svaki element
- Slijedite odredbe o načinu navođenja svakog elementa
- Slijedite odredbe o uvjetima navođenja svakog elementa
- Slijedite odredbe o odabiru svakog elementa

Odredbe mogu biti: **opće odredbe** (o izvorima, odabiru i navođenju podataka) i **posebne odredbe** (koje se odnose na određenu vrstu građe ili druge jedinice opisa).

Važno: Ako nema posebne odredbe za neki element, na taj se element primjenjuju opće odredbe ili odredbe za element na hijerarhijski višoj razini.

